

S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
2116 VA BENTVELD

27 augustus 1979

Aan het
Gemeente Archief
Oudegracht 245
Alkmaar

ter attentie van de Heer Elout

Mijne Heren,

Onderzoek naar het ontstaan en de verspreiding van het
golf- en kolfspel in Holland

Hiermede moge ik terugkomen op het telefoongesprek van hedenmorgen. Reeds sedert jaren bezig zijnde met dit onderzoek blijkt telkens dat houvast aan de spreiding kan worden verkregen doordat het regelmatig bij keur of resolutie in de steden verboden werd vanwege het hinderlijke karakter er van (glazen werden uytgesmeten, goede luyden beseert en de straten werden er onvrij van).

Gaarne zou ik van u vernemen of in de keurboeken van de stad Alkmaar resoluties of keuren van dien aard voorkomen, en zo ja onder welke datum. De periode strekt zich in het algemeen uit van 1300-1700. Het spel komt voor als

'den bal mitter colve te slaen'

'kolf te spelen'

'te colven' of 'te kolven'

'balspel te hantieren' en dan 'cloten mitter colve'

over het algemeen komen in de keuren kaatsen en kolven naast elkaar voor daar het kaatsen in de stad dezelfde vervelende bijverschijnselen meebracht.

Voor informatie uwerzijds ben ik u bij voorbaat erkentelijk.

In afwachting uwer berichten ben ik

met hoge achting uw

S.J.H. van Hengel

ARCHIEF GEMEENTE ALKMAAR

OUDEGRACHT 247

telefoon 072-~~30730~~ en 119349

postgiro: 403378 t.n.v.

de gemeente-archivaris
van Alkmaar

De Heer S.J.H. van Hengel

Saxenrodeweg 30

2116 VA Bentveld

uw brief van 27-8-'79

uw kenteken

ons nummer

315/79

onderwerp

Verboden spelen

datum

3 september 1979

Zeer geachte Heer van Hengel,

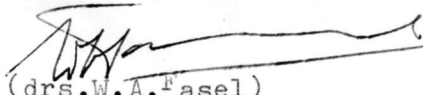
In de stadskeurboeken komen de volgende keuren betreffen-
de het kolven, kaatsen en klootschieten voor:

1. Van niet te caetsen, clood te schieten in de kerck, capelle ofte opt kerckhoff, 1575. (Stadsarchief nr.28, fol.5v).
2. Waer men caetsen mach off niet, 1581. (Ibidem nr.28, fol.16).
3. Nergens met negen cuylen ofte ander spel te spelen, 1587. (Ibidem nr.28, fol.20).
4. Tegen het balslaen ende clootschieten, z.d. (1592/3) (Ibidem nr.28, fol.27).
5. Interdictie van de straten te breecken met ellen ofte winckert spelen, 1609. (Ibidem nr.28, fol.65).

Ik weet niet of alle bovenvermelde keuren inderdaad betrekking hebben op het kolven. In de stadskeur van 1618 komt onder titel 8, afd.XXIII een hoofdstukje voor geheten "Niet te colven, caetsen, cooten etc. op eenige straten". (Ibidem nr.28, fol.28). Ook in de stadskeur van 1655 zijn deze bepalingen opgenomen (Ibidem nr.29, fol.28).

Van voor 1520 zijn weinig keuren bewaard gebleven. In de Oudste Keur - een keurenverzameling van c.1450 - komen geen keuren betreffende genoemde spelen voor, doch wel is er de waarschuwing "So wie enighe glasen te stucken werpt an die kerc of enighe ander scade dair an doet...". (Ibidem nr.20, fol.90v).

Met de meeste hoogachting,

(drs. W.A. Fasel)
gemeentearchivaris.

gemeente alkmaar

archiefdienst

oudegracht 247
1811 cg alkmaar
telefoon 072-11 93 49
postgiro 403378
t.n.v. de gemeente archivaris
van alkmaar

De Heer S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
Bentveld.-

uw brief d.d

uw kenmerk

ons kenmerk

onderwerp

datum

14 januari 1980

Zeer geachte Heer van Hengel,

Per afzonderlijke post zend ik U in de oorspronkelijke verpakking de kalender met afbeeldingen van de beroemde maandbordjes uit ons Stedelijk Museum, die enkele jaren geleden werd uitgegeven door drukkerij Da Costa alhier. Gegevens over de bordjes vindt U naar ik meen achter op het voorblad.

Inmiddels zult U via het redactiesecretariaat van Holland de "aanwijzingen voor auteurs" hebben ontvangen. In de laatste redactievergadering hebben we besloten daaraan toe te voegen het verzoek om de copy in duplo in te zenden (ter versnelling van het circuleren langs de redactieleden) alsmede de bepaling, dat copy alleen op verzoek aan de auteur wordt teruggezonden (illustratiemateriaal wordt overigens altijd geretourneerd).

Het zal U wellicht interesseren, dat het huisarchief van Kronenburg, dat al lang bij het rijksarchief in Utrecht berustte, momenteel definitief geordend en beschreven wordt door mevrouw Mr E.S.C. Erkelens - Buttinger, p.a. Rijksarchief Utrecht. Zij vertelde mij nog nooit van de bekende oude golfpartij gehoord te hebben en er ook zeker nooit iets van te zijn tegen gekomen in het archief, dat voornamelijk uit latere afschriften bestaat. Ik zond haar vervolgens een xeroxcopie van de desbetreffende bladzijden uit Uw publicatie.

De redactie ziet met belangstelling Uw artikel tegemoet!

Met vriendelijke groet en hoogachting,

*Beauw
18/1*

Mr. J. J. Rombach

gemeente alkmaar

archiefdienst

oudegracht 247
1811 cg alkmaar
telefoon 072-11 93 49
postgiro 403378
t.n.v. de gemeente archivaris
van alkmaar

De Heer S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
2116 VA Bentveld.-

uw brief d.d

uw kenmerk

ons kenmerk

onderwerp

datum 1 april 1980

Zeer geachte Heer van Hengel,

Eindelijk kom ik er toe U te bedanken voor de toegezonden foto's van de beide schilderijen door van der Heck van de abdij en het kasteel van Egmond. Hierbij zend ik U een xeroxcopie van het artikel door onze oud-archivaris Wortel over van der Heck in Oud Holland 1943 (het tweede deel van het artikel is later verschenen). In de oeuvrecatalogus aan het eind ziet U de vele exemplaren die hij van de drie Egmondse onderwerpen blijkbaar in serie gemaakt heeft (nrs 23 - 47). Ik zou natuurlijk graag weten, welke hiervan de Bentveldse zijn. Bovendien vindt de eigenaar het artikel wellicht interessant als documentatie bij zijn bezit.

Uw artikel over het golfspel zien wij t.z.t. met veel belangstelling tegemoet,

met vriendelijke groeten,

M. Wortel

beantw. 18/4/80